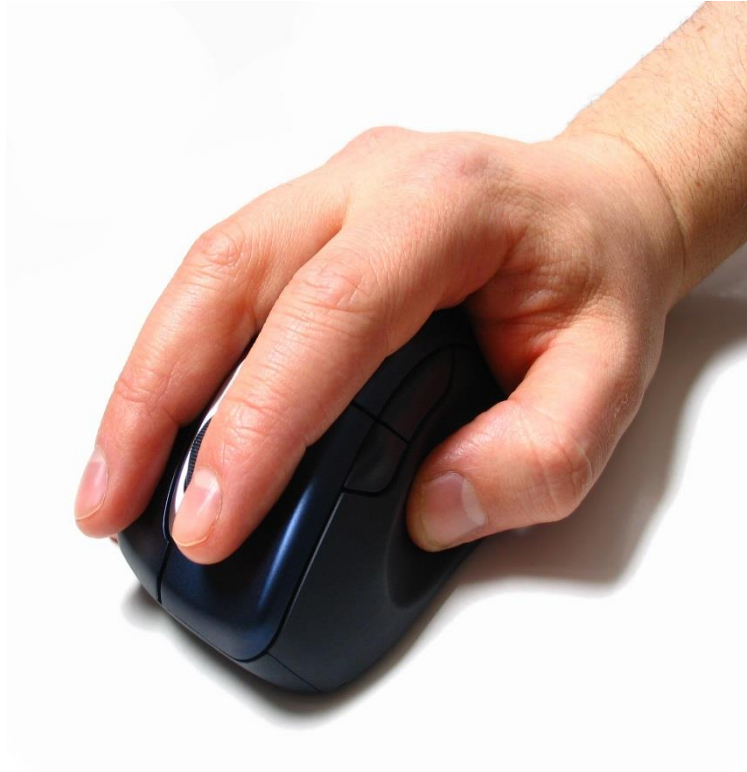




KESKI-SUOMEN KUNTIEN DIGITAALISET PALVELUT

Palveluiden tarjonnan ja käytön edistäminen kunnissa



ICT-strategian 'Digitaalinen Keski-Suomi' -teeman osaselvitys

Tenho Jokelainen, Kuntien Tiera Oy 25.02.2015

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
TOTEUTUSPROJEKTIN KUVAUS	4
YHTEISTEN KEHITTÄMISKOHTTEIDEN MÄÄRITTELY	5
ESITYS ENSIMMÄISISTÄ YHTEISTEN HANKKEIDEN TOIMEENPANOSTA	5
YHTEISTEN HANKKEIDEN SUUNNITELMA VUOSILLE 2015 -2017	8
Edellytykset ja lähtötiedot yhteisten hankkeiden toteuttamiselle.....	8
Yhteisten hankkeiden suunnitelma.....	10
Edellytykset kuntayhteistyön tukihankkeen rahoitukseen.....	14
Esitys etenemisestä	14
KA-KOULUTUS	15
YHTEENVETO.....	17

JOHDANTO

Maakuntahallitus hyväksyi joulukuussa 2013 päivitetyn Keski-Suomen ICT-strategian, jonka mukaan "Keski-Suomi on maan johtavia ICT-maakuntia, jossa ICT:n mahdollisuudet on hyödynnetty tehokkaalla, turvallisella ja kestäväällä tavalla". Teemavastuut strategiassa on määritelty siten, että "Digitaalinen Keski-Suomi" on Keski-Suomen liiton vastuulla.

Tämä loppuraportti käsittelee 'Digitaalinen Keski-Suomi' -teeman toimeenpanon toista vaihetta Keski-Suomen alueella. Vaiheen toimeenpanon asiantuntijatahoksi Keski-Suomen liitto valitsi Kuntien Tiera Oy:n, joka on kuntatoimijoiden omistama valtakunnallinen yhteistyöverkosto ja jonka tavoitteena on yhtenäistää ja kehittää kuntakentän prosesseja, tietojärjestelmiä ja toimintatapoja. Keski-Suomen liiton alueen 23 kunnasta 19 on Kuntien Tiera Oy:n omistajia.

Asiantuntijatyön lopputuotoksina tavoiteltiin kuntien tarpeisiin ja yhteisymmärrykseen sekä Digitaalinen Keski-Suomi -ohjelmaan pohjautuvaa esitystä ensimmäisistä yhteisten hankkeiden toimeenpanosta vuoden 2015 talousarviokäsittelyitä varten. Tavoitteena oli myös saada aikaan kuntien tarpeisiin ja yhteisymmärrykseen sekä Digitaalinen Keski-Suomi -ohjelmaan pohjautuva yhteisten hankkeiden suunnitelma vuosille 2016–2017 kuntien toiminta- ja taloussuunnitelmiin (TTS). Lisäksi tavoitteeksi asetettiin rahoitushakemus kuntayhteistyön tukihankkeeseen, mikäli edellytykset hakemukselle täyttyvät sekä kokonaisarkkitehtuurin kehittämiseen liittyvän koulutuspäivän toteuttamisen.

Toteutuksessa pyrittiin huomioimaan mahdollisimman hyvin alueella jo tehtyjä selvityksiä, kuten vuonna 2014 valmistunutta Jyväskylän seudun kuntien ICT-ympäristöjen kartoitusprojektin tuotoksia.

TOTEUTUSPROJEKTIN KUVAUS

Toteutusprojekti käynnistyi 19.8.2014 Keski-Suomen kuntiin lähetetyllä tiedotteella (liite 1), jossa kerrottiin digitaalinen Keski-Suomi teeman jatkotoimenpiteen käynnistymisestä, tavoitteista, aikataulusta sekä päävaiheista. Samalla tiedotettiin tietohallinto/ICT/ATK-vastaavien yhteistyötilaisuuden päivämäärä (17.9.2014).

Samanaikaisesti tiedotteen kanssa lähetettiin kysely, jolla kartoitettiin kuntien omiin kehittämistarpeisiin pohjautuvia yhteisiä kehittämiskohteita. Kohteet rajattiin sellaisiin toimenpidealueisiin, joiden toteutuksessa tieto- ja viestintätekniikalla (ICT) on keskeinen rooli. Kyselyn vastaamisaika oli 1.9.2014 mennessä.

Toteutus eteni vastausajan jälkeen seuraavasti:

1.9.-10.9.2014

Vastausten analysointi ja koosteen laatiminen.

17.9.2014

Kuntien tietohallinto/ICT/ATK-vastaavien neuvottelupäivä - tulosten analysointi ja yhteisten kehittämiskohteiden työstö.

28.10.2014

Kuntajohtajakokous: yhteisten hankkeiden suunnitelman esittely.

- sähköisen asioinnin kehittämissuunnitelma

3.12.2014

Tiedote hankkeen etenemisestä (liite 2).

16.12.2014

Kuntajohtajakokous - 28.10. kokouksen pohjalta tarkennetun sähköisen asioinnin kehittämissuunnitelman käsittely.

10.2.2015

Kokonaisarkkitehtuurin koulutuspäivä.

Yhteisen sähköisen asiointin kehittämisen käsittely jatkuu ja päätöksenteko siirtyy tämän toteutusprojektin jälkeiseen aikaan. Seuraavan kerran asiaa on tarkoitus työstää maaliskuussa 2015 pidettävässä kuntajohtajakokouksessa.

YHTEISTEN KEHITTÄMISKOHTEIDEN MÄÄRITTELY

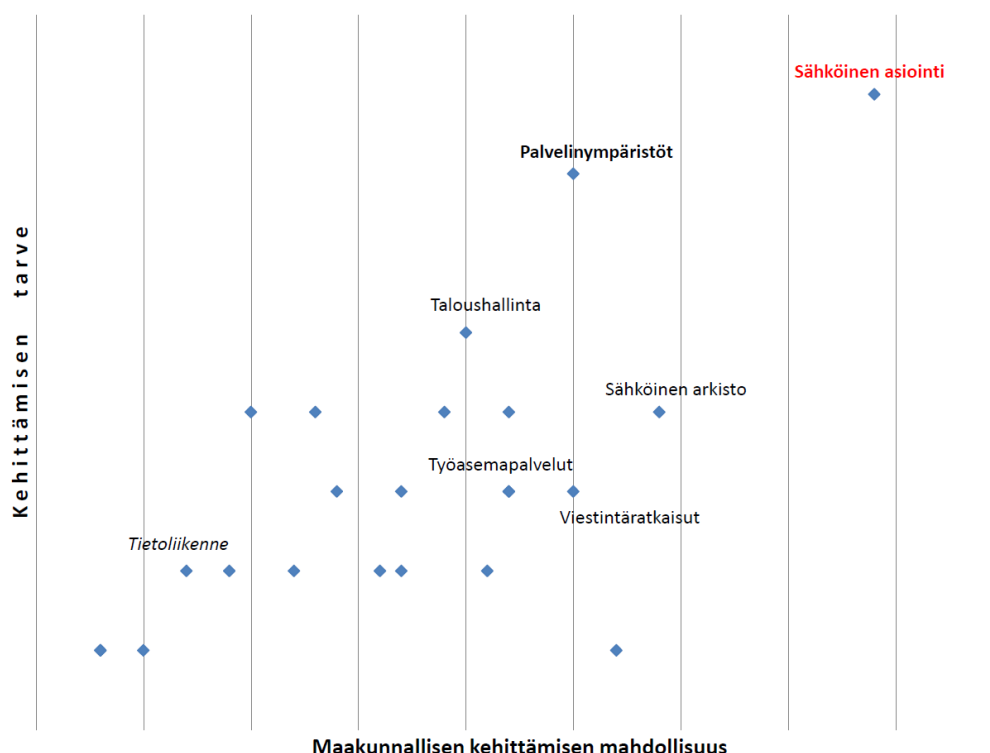
Kyselyyn saatiin vastaus 11 kunnasta. Kyselyyn vastanneet kunnat olivat Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Kannonkoski, Keuruu, Kinnula, Laukaa, Petäjävesi, Pihtipudas, Saarijärvi ja Toivakka. Saadut vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia, joten niistä oli mahdollista tehdä koko Keski-Suomen aluetta ja kuntia koskevia johtopäätöksiä ja jatkoesityksiä. Vastaukset olivat varsin yhteneväisiä myös muilla alueilla Suomessa tehtyihin vastaavan tyyppisiin selvityksiin.

17.9.2014 järjestetyn yhteistyötilaisuuden tavoitteena oli työstää jatkosuunnittelua varten yhteistä näkemystä kehittämiskohteista ja niiden toteutusaikatauluista. Tilaisuuden anti jäi kuitenkin odotuksista eikä tuottanut asetettuja tavoitteita, sillä vain neljän kunnan edustajat saapuivat paikalle tilaisuuteen. Kyselyn tuloksia kuitenkin analysoitiin ryhmässä ja pyrittiin tunnistamaan toimenpiteitä, joilla yhteisiä ICT-hankkeita voitaisiin edistää. Pääsääntöisesti valmisteltu esitys perustui kuitenkin suoraan kyselystä saatuihin tietoihin.

ESITYS ENSIMMÄISISTÄ YHTEISTEN HANKKEIDEN TOIMEENPANOSTA

Koska kyselyn perusteella sähköinen asiointi nousi sekä palvelutoiminnan kehittämisen näkökulmasta että tunnistettuna yhteistyökohteena kriittisimmäksi kehittämiskohteeksi vastanneissa kunnissa (kuva 1), päätettiin keskittyä ensimmäisessä vaiheessa siihen liittyvän yhteisen ratkaisun edistämiseen. Seuraaviksi järjestelmäympäristöistä nousivat esiin mm. talous- ja henkilöstöhallintoon, sähköiseen arkistoon, asianhallintaan sekä johdon järjestelmiin ja viestintäratkaisuihin liittyvä kehittäminen.

ICT-infrastruktuurin kehittämisessä tärkeimmäksi nousivat palvelinympäristöihin, käyttövaltuushallintaan ja työasemapalveluihin liittyvät järjestelyt, joiden järjestämistä edistävät yhteiset tietoliikennetkaisu.



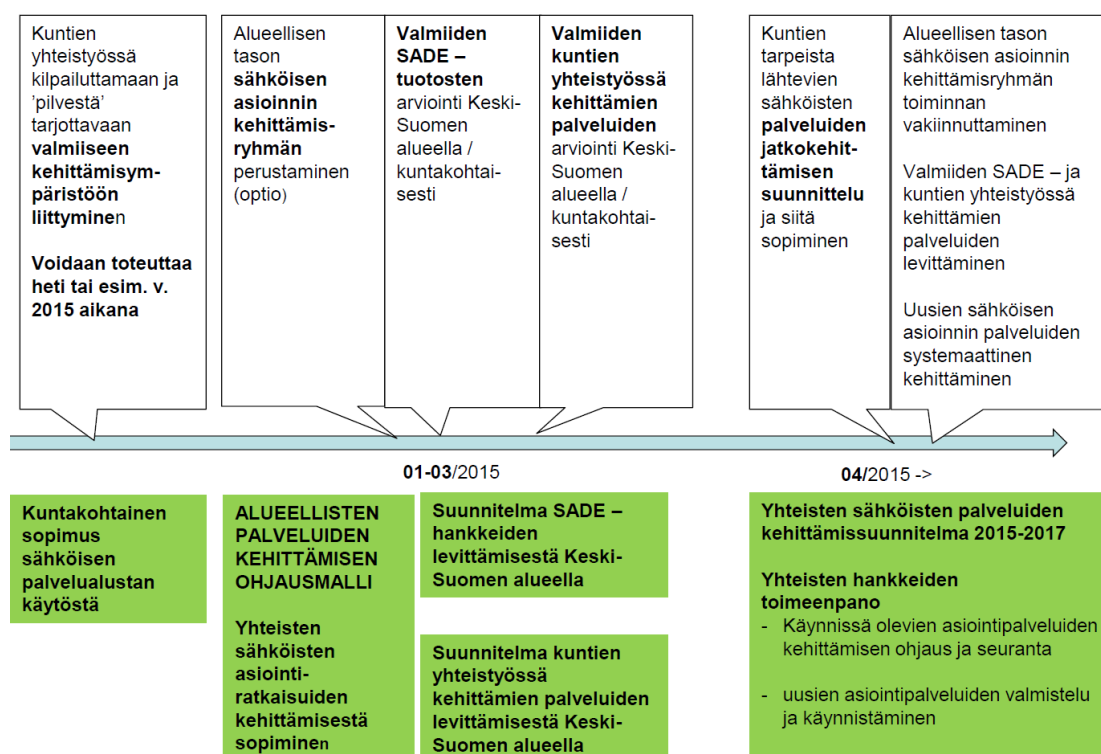
Kuva 1. Sähköinen asiointi kehittämiskohteiden kärjessä

Kuntajohtajille valmisteltiin yhteistyössä Keski-Suomen liiton kanssa konkreettinen esitys (liite 3) Digitaalinen Keski-Suomi -teeman toimeenpanon ensimmäiseksi toimenpiteeksi, joksi valikoitui sähköisen asiointin kehittäminen. Esitys rakentui pitkälti kansallisella tasolla asian edistämiseksi tehtyjen valmiiden ratkaisuiden hyödyntämiseen:

- Sähköisen asiointin ja demokratian vauhdittamisohjelman (SADe-ohjelman) tuottamat kansalaisten, yritysten ja viranomaisten käyttöön asiakaslähtöiset ja yhteen toimivat sähköiset palvelukokonaisuudet, jotka vahvistavat julkisen sektorin kustannustehokkuutta ja laatua.
- Kuntien (mm. Espoo, Turku, Hämeenlinna, Vaasa, Lahti, Forssa) yhteisen kehittämisen kautta valmistuneet teknisten ratkaisut ja niiden päälle rakennetut arvopalvelut.

Sähköisen asioinnin kehittämissuunnitelma

Kuvassa 2 esitetään syksyllä 2014 muodostunut käsitys siitä, miten ja mil-
lä aikataululla sähköisen asioinnin yhteinen kehittäminen alueella voisi
edetä. Lähtökohtana on hyödyntää kansallisesti kuntien yhteistyössä ra-
kennettua sähköisen asioinnin alustaa siten, että kuntien tarve omille in-
vestoinneille ja ICT-infrastruktuurin kehittämiseksi on mahdollisimman vä-
häinen (ns. pilvipalveluna). Asiaa esiteltiin 28.10.2014 kuntajohtajako-
kouksessa alustavine budjettivaikutuksineen. Asian valmistelu jatkuu ke-
vään 2015 aikana.



© Copyright Kuntien Tiera Oy

Kuva 2. Sähköisen asioinnin yhteinen kehittäminen Keski-Suomessa

YHTEISTEN HANKKEIDEN SUUNNITELMA VUOSILLE 2015 -2017

Edellytykset ja lähtötiedot yhteisten hankkeiden toteuttamiselle

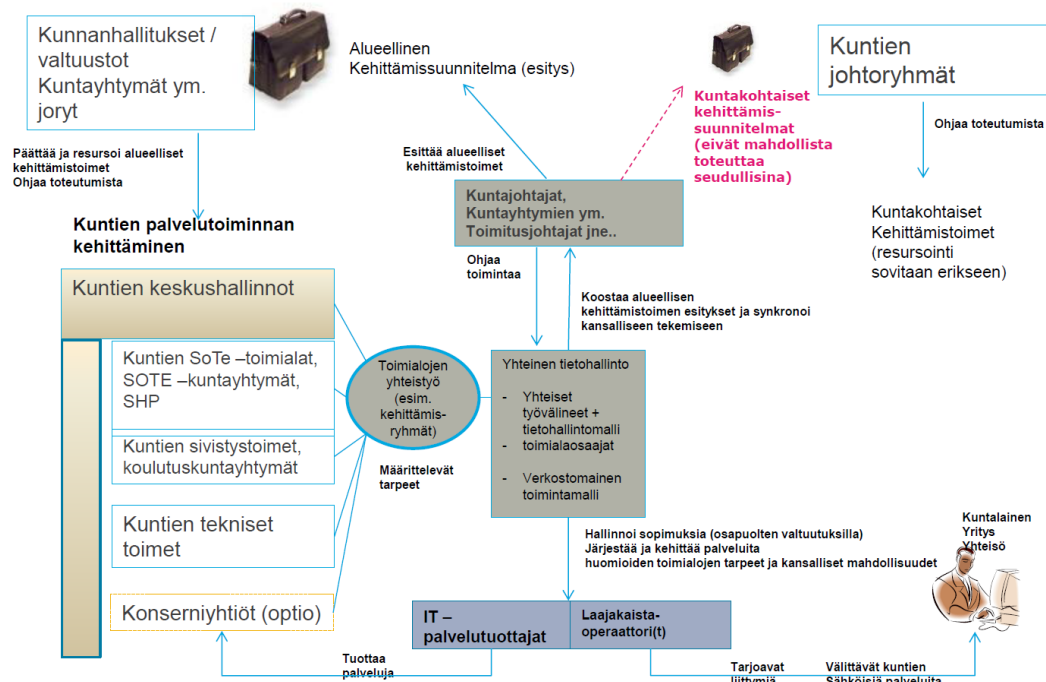
Pidemmän ajan yhteisten hankkeiden suunnitelmaa oli tarkoitus työstää kyselyn tulosten perusteella 19.9.2014 pidetyssä ICT/ATK-vastaavien tilaisuudessa. Osallistujien vähyydestä johtuen aiottuja ryhmätöitä ei voitu tehdä ja anti jäi siltä osin heikoksi. Tilaisuus osoitti, että alueen kuntien perinteet laajamittaiselle tietohallinnon yhteistyölle ovat vielä alkuvaiheessaan. Käytännön yhteistyötä ei muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta (mm. Pohjoisen Keski-Suomen kunnat) juurikaan ole. Tuloksellisen ja tietohallinnon vaikuttavuutta lisäävän alueellisen yhteistyön edellyttämän toimintamallin kehittäminen oli työpajan keskeisiä tavoitteita, jota ei pystytty kattavasti käsittelemään.

Digitaalisen Keski-Suomi -strategian tehokas toteuttaminen edellyttää kuntien valmiutta lisätä tietohallinnon yhteistyötä ja yhteisten ratkaisuiden käyttöönottoa. Hallintamalli on keskeinen päätettävä asia, kun alueellista tietohallinnon yhteistyötä halutaan syventää. Hallintamallia voidaan ajatella jatkumona, jonka toisessa päässä on täysin erilliset kuntakohtaiset päätöksentekuelimet ja -tavat sekä toisessa päässä yksi täysin yhteinen päätöksentekotapa.

Tiiviimmän seudullisen yhteistyön toteutumisen kannalta on oleellista, että kuntien yhteistyö on organisoitu järjestelmällisesti. Käytännön tason toiminta voi kuitenkin olla projekti- tai palvelukohtaista jokaisesta tapauksesta erikseen sopien.

Kuvassa 3 on ICT/ATK -vastaavien tilaisuudessa esillä ollut esimerkki siitä, miten yhteistyön tiivistämiseen liittyvä organisointi ja päätöksenteko voidaan järjestää siten, että mahdollistetaan toiminnan tarpeista lähtevä suunnitelmallinen ICT-kehittäminen ja sitä kautta tietotekniikan vaikuttavuuden nosto.

Esimerkki tietohallinnon yhteistyön järjestämiseksi ja päätöksentekomalliksi alueellisessa yhteistyössä



Kuva 3. Esimerkki tietohallinnon alueellisen yhteistyön toimintamalliksi

Toimintamallissa toimialat ja toimialan palveluja tuottavat toimijat yhdessä määrittelevät kehittämisen tarpeet sekä esittävät alueellisesti käynnistettävät hankkeet sekä niiden vaikuttavuustavoitteet ja yhteistyössä tietohallinnon kanssa tehdyt resursointiehtotukset. Alueellisesti organisoitu tietohallinto tukee toimialakohtaista kehittämissuunnittelua tietohallintomallin mukaisilla menettelyillä sekä omalla toimiala- ja markkina-/ratkaisutuntemuksellaan. Tietohallinto myös koostaa ja jalostaa toimialatarpeet jatkokäsittelyyn huomioiden toimialojen väliset synergiaedut ja mm. kansalliset mahdollisuudet.

Tietohallinnon alueellinen organisointitapa on erikseen pohdittava. Vaihtoehtoina voi olla esim. isäntäkuntamalli, alueellisten osajien paikallinen verkosto, "Oy Keski-Suomen tietohallinto Ab", ePohjois-Suomen kaltainen yhteistoimintasopimukseen pohjautuva järjestely tai esim. kolmannen osapuolen perustama tietohallinnon yksikkö, johon paikallista osaamista siirtyy. Käytännössä hyväksi todettu etenemistapa on resursoida aluksi yhteinen tietohallinnon koordinaattori, jonka tehtävänä on edistää konk-

reettisten yhteistyökohteiden määrittelyä ja mahdollistaa vaiheittainen eteneminen kohti yhteisiä kiinteämpiä järjestelyitä.

Kuntajohtajista muodostettu, tai muu alueella jo mahdollisesti toimiva ohjauselin, priorisoi hankkeet ja sopii jatkokäsittelyyn ja toimijoiden päätöselimiin menevät esitykset alueellisesti käynnistettävistä hankkeista.

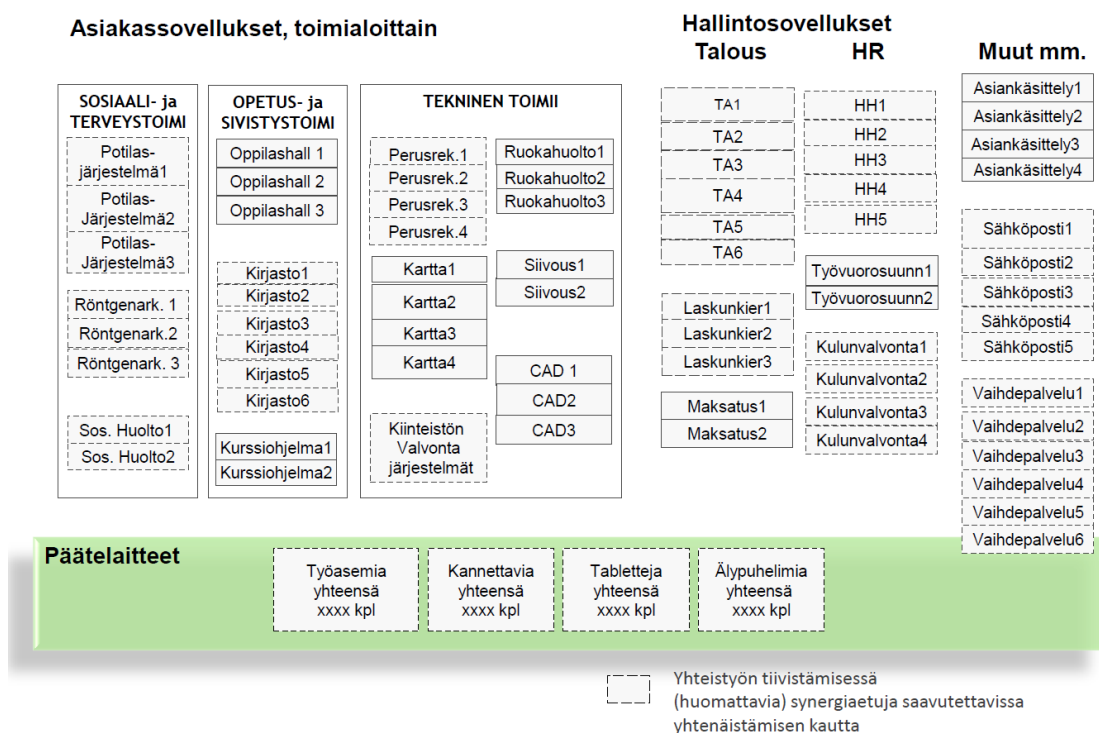
Toimintamalli vaatii hyvää kuntien sitoutumista ja toimialaresurssien kiinnittämistä kehittämistoimintaan. Erityisenä haasteena on eri kuntien toimialojen välisen substanssiyhteistyön käynnistäminen, jos sitä ei jo ennestään ole. Tässä tulisi hyödyntää mahdollisia jo toiminnassa olevia yhteistyöfoorumeita. Kokonaisuus muodostuu useista osapuolista, ja eri osapuolten tarpeiden synkronointi (mm. ajallisesti) on aina yhteistyössä haastavaa.

Yhteisten hankkeiden suunnitelma

Koska 19.9.2014 pidetyssä työpajassa ei ollut mahdollista muodostaa kuntien yhteistä näkemystä kehittämiskohteista ja -aikatauluista vuosille 2015–2017, perustuu tässä esitettävä suunnitelma pitkälti kyselyn tuloksiin ja projektin aikana sekä muualta vastaavista hankkeista saatuihin kokemuksiin. Keskeistä on löytää ne kohteet, jotka edistävät sekä Digitaalisen Keski-Suomi -strategian toteuttamista että kuntien toiminnan kehittämistä, ja joissa synergiaedut yhteistyöstä ovat suurimmat sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Ensimmäiseen vaiheeseen valikoitunut konkreettinen kohde eli sähköinen asiointi on tällaisesta hankkeesta hyvä esimerkki.

Tietojärjestelmien ja infrastruktuuriin liittyvien ratkaisuiden yhtenäistäminen on pitkä prosessi, jossa hyvä ja suunnitelmallinen työ on muutoksen häiriöttömyyden kannalta hyvin tärkeää. Erityisesti jos yhtenäistämistä halutaan tehdä kunnan perusjärjestelmiin (esim. talous- tai henkilöstöhallinto), määräytyy järjestelmien yhtenäistämisen tiekartta niihin kiinteästi liittyvien operatiivisten järjestelmien ja toimintojen (esim. työajanseuranta ja laskutus) ketjujen kautta.

Nopeasti synergiaetuja tuottavat ja ”helposti” yhtenäistettävät järjestelmät olisi syytä saada yhtenäistämistiekartan alkupäähän. Kuvassa 4 on esimerkkikuvaus vastaavankokoisesta alueesta, jonka tietojärjestelmäkartta osoittaa alueella olevan suuren tietojärjestelmäkirjon ja infrastruktuuriin liittyvät perusvolyymit.



Kuva 4 Vastaavan kokoisen alueen tietojärjestelmäkartta ja perusvolyymit

Kuvassa samaan käyttötarkoitukseen hankitut järjestelmät on ryhmitelty, ja arvioitu katkoviivamerkinnoilla ne kohteet, joissa synergiaetuja yhteistyöstä olisi saavutettavissa. Kuva osoittaa, että verrokkialueella on esimerkiksi kuusi eri taloushallinnon ja viisi eri henkilöstöhallinnan järjestelmää, joka ei ole kokonaistaloudellisesti järkevää. Samoin kuvasta voi päätellä, että kuusi vaihderatkaisua yhdistämällä ja siirtymällä esim. mobiilivaihtoympäristöihin voitaisiin nopeasti saavuttaa huomattavia säästöjä ja toiminnallisia hyötyjä alueella. Päätelaitteita verrokkialueella on tuhansia, ja niihinkin liittyy suuria yhtenäistämisen synergiaetuja, puhumattakaan muuhun infrastruktuuriin (mm. konesalipalvelut) liittyvistä päällekkäisyyksistä.

Vastaavantyyppinen kuvaus Keski-Suomen kunnista helpottaisi alueellisen tietojärjestelmien yhtenäistämiskartan laatimista ja yhteisymmärryksen luomista siitä. Samalla olisi syytä tehdä arvio siitä, mitkä järjestelmät ja

järjestelyt ovat erityisen merkityksellisiä Digitaalinen Keski-Suomi strategian näkökulmasta. Työn tulisi olla yhteisen koordinaattorin tehtävälissassa. Tietojen kokoamisessa voidaan hyödyntää vuonna 2014 valmistunutta Jyväskylän seudun kuntien ICT-ympäristöjen kartoitusprojektin tuloksia, jossa tosin oli mukana vain osa alueen kunnista.

Kun ymmärrys yhtenäistämisen kohteista on olemassa, on niitä mahdollista lähteä aikatauluttamaan. Kuvassa 5 on esimerkki siitä, miten Keski-Suomen alueella yhtenäistäminen ja askeleet kohti digitaalista Keski-Suomea voisi edetä.

Kohti Digitaalista Keski-Suomea

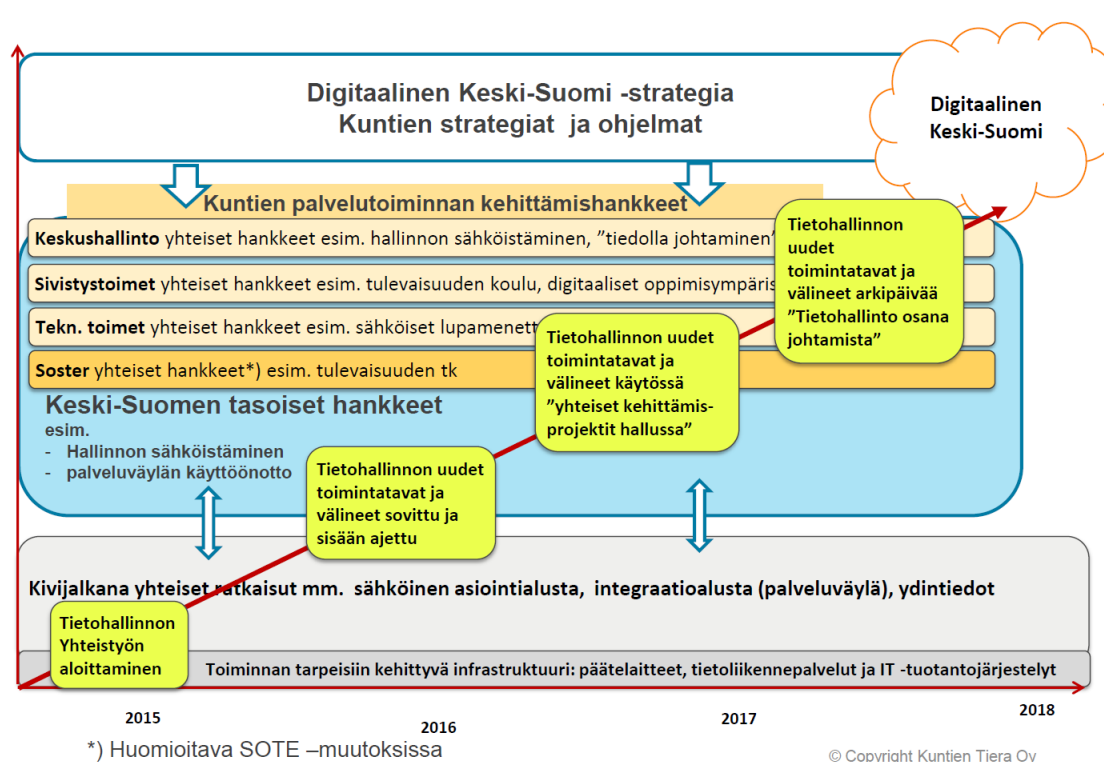


Kuva 5 esimerkki askelista kohti digitaalista Keski-Suomea

Kuvassa esimerkkitekarttaa on määritelty sisäisen toiminnan, yhteistyökumppaneiden ja kuntalaisten sekä ICT-infrapalveluiden näkökulmasta. Yhtenäistämisen taustalla on hyvä olla selkeä tavoitetilä (kokonaisarkkitehtuuri) koskien muutoksilla tavoiteltavia kunnan toiminnan prosessimuutoksia sekä ajantasainen yhteinen hankintastrategia.

Kokonaisuuden hallinnan kannalta on lisäksi keskeistä varmistaa kuvan 6 mukainen tasapaino, jossa Keski-Suomen alueen tietotekninen ympäristö

ja tietohallinnon kehittyminen rakentuu Digitaalinen Keski-Suomi -strategian ja kuntien omien tavoitteiden pohjalta. Lähtökohtana tulee olla alueellisen tason ratkaisut, "kivijalka", jonka rakentuminen voi lähteä myös kuntakohtaisten tarpeiden pohjalta. Ohjausta ja toimintatapoja terävöittämällä varmistetaan, että kaikissa sekä alue- että kuntakohtaisissa ratkaisuissa pohjana on joko alueelle jo valittu tai hankinnan yhteydessä valittava yhteinen perusratkaisu. Tavoitteena tulee olla, että ratkaisuja yhtenäistämällä päästään tilanteeseen, jossa myös ratkaisujen taustalla olevat tietoaineistot yhtenäistyvät. Tämä mahdollistaa myös asteittaisen tietojen hyödyntämisen lisäämisen johtamistoiminnassa (ns. tiedolla johtamisen mahdollistumisen).



Kuva 6 Tasapainoinen tietohallinnon ratkaisuiden ja kuntien toiminnan kehittäminen osana Digitaalinen Keski-Suomi -strategian toteutusta

Tietohallinnon tavoitteena tulee olla vaiheittainen kehittyminen kohti kuntien substanssitoimialojen strategista kumppania. Kumppanuuden syntyminen edellyttää toimintatapojen muutosta alkaen tietohallinnonyhteistyön järjestämisestä, jonka jälkeen aloitetaan uusien toimintatapojen sisäajo. Vaiheittain edetään kohti tilannetta, jossa tietohallinnon kehitysasioita ja Digitaalinen Keski-Suomi -strategiaa viedään eteenpäin projektimaisesti yhdessä muiden organisaatioiden kanssa. Samalla huomioidaan yhtymä-

pinnat SOTE -muutoksiin ja järjestetään tietohallinnon palvelut huomioi-
den sekä peruskuntien ja tulevien SOTE -järjestelyiden tarpeet ja rajapin-
nat.

Edellytykset kuntayhteistyön tukihankkeen rahoitukseen

Projektin tavoitteen oli myös selvittää, onko Digitaalinen Keski-Suomen hankkeen toteuttamiseen mahdollista käyttää kuntayhteistyön tukihankkeen rahoitusta. Edellä jo todettiin, että kuntien välinen yhteistyö tässä vaiheessa on vielä alkutekijöissään. Siten oli vielä ennen aikaista lähteä hakemaan ko. rahoitusta. Lisäksi tukirahoitusta tähän mennessä on pääsääntöisesti kohdennettu ainoastaan kuntaliitosselvityksiin.

Tukirahoituksen kohdentamista on kuitenkin tarkoitus muuttaa siten, että kevästä 2015 lähtien sitä olisi mahdollista hakea myös muuhun kuntayhteistyön tiivistämiseen. Edellytykset Keski-Suomen alueella rahoituksen hakemiseen kasvavat, mikäli esim. ensimmäisen vaiheen sähköisen asioinnin yhteistyö etenee käytännön tasolle. Mahdollisuudet paranevat edelleen, mikä Digitaalisen Keski-Suomi -strategian toimeenpanon edellyttämän yhteistyön tiivistämiseen on olemassa selkeä tahtotila ja suunnitelma.

Esitys etenemisestä

Yhteenvedona välittömät ja pidemmän aikavälin toimenpide-ehdotukset digitaalinen Keski-Suomi –strategian toimeenpanemiseksi ovat

- selkeän tahtotilan luominen Digitaalisen Keski-Suomi -ohjelman toteuttamisesta ja kuntien yhteistyön tiivistämisestä (kevät 2015)
 - o pohjana meneillään olevan sähköisen asioinnin yhteistyön käynnistäminen
 - o kokonaisarkkitehtuurityön yhdistäminen sähköisen asioinnin kehittämiseen
 - o yhteistoimintasopimus tietohallinnon, sähköisen asioinnin ja kokonaisarkkitehtuuriyhteistyön käynnistämisestä
- yhteisen koordinaation järjestäminen (kevät 2015)
 - o oma vs. ulkoinen koordinaattori

- kehittämissuunnitelman laatiminen hankehakemuksia ja kuntien budjettointikäsittelyjä varten (kesä 2015)
 - o tarkempi tietojärjestelmä- ja ympäristöselvitys
 - o yhteiset kehittämishankkeet 2016-2017
 - o kehittämishankkeiden ohjauksesta ja tuesta sopiminen
 - o yhteiset KA-tavoitteet ja hankintastrategia
- rahoituslähteiden arviointi ja hankehakemusten laadinta (alkusyksy 2015)
- Yhteisen kehittämisohjelman kiinnittäminen kuntien budjettikäsittelyjen yhteydessä
- Kehittämisohjelman toteuttaminen ja ylläpito 1.1.2016 eteenpäin.
 - o ml. ohjauksen, tuen ja tietohallinnon järjestelyiden jatkuva kehittäminen

KA-KOULUTUS

Toteutusprojektin viimeisenä osana oli 10.2.2015 järjestetty kokonaisarkkitehtuurin koulutuspäivä. Koulutukseen osallistui 23 henkilöä, jotka edustivat 13 kuntaa sekä Keski-Suomen ja Lapin liittoa, pääasiassa tietohallinto/ICT/ATK-henkilöitä, mutta myös keskushallinnon ja toimialojen päättävissä tehtävissä olevia henkilöitä.

Koulutuksen tavoitteena oli yhtäältä antaa osallistujille riittävästi käytännönläheistä pohjatietoa kokonaisarkkitehtuurityön käynnistämiseksi kunnassa ja toisaalta keskustella käytännön toimenpiteistä, joihin tämän pohjatiedon perusteella olisi syytä ryhtyä. Koulutukselta toivottiin hyvin käytännönläheistä otetta, jotta osallistujien olisi mahdollista soveltaa oppimaansa suoraan kunnan tietohallinnon ja toimialojen työssä.

Koulutuksen runko oli seuraava:

Osa 1 – perusteet

- Mitä kokonaisarkkitehtuuri on?
- Mihin sitä käytetään ja missä sitä voi hyödyntää?
- Kokonaisarkkitehtuurin kehittämisprosessi

Osa 2 – Julkisen hallinnon KA- työ

- Mikä on tärkeää ja hyödynnettävää kuntien näkökulmasta?
- Keskeiset viitearkkitehtuurit kunnille

- Viitearkkitehtuurien hyödyntäminen kuvauksissa
- Kehittyvä lainsäädäntö - Tietohallintolain velvoitteet ja muu huomioitava keskeinen lainsäädäntö kuntien KA- kehittämisessä

Osa 3 – Nykytilan ja tavoitetilan kuvaus

- Keskustelua kuntakohtaisista esimerkeistä
- Nykytilan kuvaaminen ja tavoitetilan suunnittelu – prosessi, ja miten käytännössä kannattaa edetä.
- Kokonaisarkkitehtuurin kuvausten läpikäynnit (JHS179) – mitkä ovat keskeisiä tuotos/mallipohjia hyödynnettäväksi kunnissa.
- Käytännön kuvauksia (Tieran mallinnuspalveluympäristön avulla esitellen)

Osa 4 – Käyttöönotto ja jatkuvuus

- Kokonaisarkkitehtuurin hallinta ja jatkuvuuden varmistaminen
- Ryhmätyö - Miten konkreettisesti lähteä liikkeelle kokonaisarkkitehtuurityössä Keski-Suomen kunnissa?

Koulutuksen aikana ja sen lopuksi keskusteltiin käytännön toimenpiteistä, joihin Keski-Suomen kunnissa voitaisiin kokonaisarkkitehtuurin tiimoilta ryhtyä. Keskustelussa nousi selkeästi esiin kuntien sekä lakisääteinen velvoite että käytännön tarve tehdä kokonaisarkkitehtuurityötä. Samanaikaisesti nostettiin kuitenkin esiin se tosiasia, että pienten kuntien on käytännössä mahdotonta tehdä pitkäjänteisyyttä vaativaa kokonaisarkkitehtuurityötä yksin.

Keskustelun lopputuloksena voidaan todeta, että kokonaisarkkitehtuurityön tekeminen nähtiin tärkeänä. Sen järkevänä (ja lähes ainoana mahdollisena) toimintamuotona nähtiin kiinteä yhteistyö kuntien kesken.

Käytännössä tämän nähtiin tarkoittavan ulkoisen toimijan fasilitoimaa ja tukemaa työtä, jossa yhteisen teeman (esim. sähköinen asiointi ja sen edistäminen ja kehittäminen) ympärillä kukin kunta työstää valitsemaansa kohdetta yhteisen työskentelytavan ja -aikataulun mukaisesti, kokonaisarkkitehtuurikehikkoa hyödyntäen ja noudattaen. Näin pystytään mahdollisimman käytännönläheisesti vastaamaan tietohallintolain kunnille asettamiin kokonaisarkkitehtuurityötä koskeviin velvoitteisiin ja hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti tarvittavaa ulkoista apua. Samalla varmistetaan, että kokonaisarkkitehtuurityö kohdistuu aidosti kehittämistä vaativiin kohteisiin ja sitä kautta tuo suoraa hyötyä.

YHTEENVETO

Digitaalisen Keski-Suomi strategian tehokkaan toteuttamisen edellytys on, kuten ICT –strategiassakin jo todetaan, yhteistyön tiivistäminen kuntien tietohallinnoissa ja toiminnan kehittämisessä. Lisäksi tulisi tehdä periaatepäätökset kuntien nykyisten kehittämispanostusten kokoamisesta ja suuntaamisesta enemmän yhteisiin kehittämishankkeisiin.

Käynnistysvaiheen keskeisenä tehtävänä on kuntien kesken tehtävän sitovan yhteistoimintasopimuksen laatiminen. Yhteistyösopimuksessa päätetään yhteiseen toimintamalliin siirtymisestä ja tarvittaessa uusien organisaatioiden perustamisesta. Sopimuksessa kuvataan Digitaalisen Keski-Suomi -strategian toteuttamisen sekä kuntien toiminnan kehittämisen perustavoitteet, seudullisten tietohallintotoimintojen toiminta- ja hallintamalli, kuvataan pitkän aikavälin tavoitteet ja hyödyt, ja määritetään kuntien peruseriaatteet seudullisen toiminnan resursoinnista.

Kun sopimus on hyväksytty kaikissa kunnissa tarvittavalla päätöksentekotasolla, käynnistetään yhteinen kehittämistoiminta osana Digitaalinen Keski-Suomi strategian toteutusta. Suurimmat hyödyt seudullisesta kehittämisestä saadaan, jos seudun kaikki kuntatoimijat osallistuvat yhteistyöhön. Mikäli tämä ei kuitenkaan osoittaudu esim. poliittisesti mahdolliseksi, voidaan seudullinen yhteistyö käynnistää suppeammankin kuntatoimijaryhmän toimesta.

Samaan aikaan tiiviimmän yhteistyön kehittämisen kanssa voidaan ja kannattaa edetä konkreettisissa yhteistyöhankkeissa, joista tämän projektin aikana ja ICT –strategian laadinnan yhteydessä potentiaalisimmaksi on tunnistettu yhteinen sähköisen asioinnin kehittäminen. Tiiviimmän yhteistyön organisoiminen on sitä perustellumpaa, mitä selkeämmin kunnat ovat sitoutuneet yhteiseen tekemiseen konkreettisten toimien kautta.